

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΓ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1935

ΑΡΙΘ. 48

ΕΠΙ ΤΗ ΕΠΑΝΟΔΩ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

α'.

Εύχή τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου
κατὰ τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ναῶ Δοξολογίαν.

Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ Θεός, ὁ ἐπουράνιος Βασιλεὺς τῶν ἐπὶ γῆς βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, ὁ Προνοητὴς καὶ Κυβερνήτης τοῦ σύμπαντος κόσμου, καὶ πρόσδεξαι τὴν παρὰ τῆς Ἁγίας Σου Ἐκκλησίας, δι' ἡμῶν τῶν ταπεινῶν δούλων Σου, ἐν τῇ εὐσήμερῳ ἡμέρῳ καὶ ὥρῳ ταύτῃ προσφερομένην εὐχαριστήριον δέσιν. Κατευθυνθήτω αὕτη ὡς θυμίαμα εὐπρόσδεκτον ἐνώπιον τοῦ θρόνου τῆς Θείας Σου Μεγαλειότητος.

Εὐχαριστοῦμέν Σοι, Κύριε, ἐπὶ τῇ τοῦ εὐσεβεστάτου Βασιλέως ἡμῶν Γεωργίου τοῦ Β' ἀποκαταστάσει εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ. Εὐλόγησον τὸν ἐπάνοδον αὐτοῦ εἰς τὴν χώραν ἡμῶν, ἥτις πάλαι μὲν διὰ τῆς ἀνυπερβλήτου σοφίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, μάλιστα δὲ διὰ τῆς ἀποκαλυφθείσης ὑπὸ τοῦ Μονογενοῦς Σου Υἱοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μόνης ἀληθοῦς θρησκείας, τὸν κόσμον ἐφώτισεν, ἦν Πατέρες μεγάλοι καὶ Διδάσκαλοι ἐδόξασαν, Μάρτυρες καὶ Ὁμολογηταὶ τῆς Πίστεως καὶ τῆς ἀληθείας καθηγήσαν, Βασιλεῖς καὶ Ἡγεμόνες εὐκλεέστατοι ἐλάμπρυναν, καὶ ἦς τὴν ἔνδοξον καὶ μακροαίωνα ἱστορίαν ἡρωϊκοὶ καὶ ἔνδοξοι ἀγῶνες ὑπερ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀνθρωπότητος ἀπάσης, ἐπλήρωσαν. Εὐδόκησον, Κύριε, τὸν Βασιλέα ἡμῶν ἄξιον ἀναδειχθῆναι τοιοῦτου παρελθόντος καὶ ἱκανὸν τοῦ λαοῦ Σου ποδηγέτην πρὸς νέαν ἐφάμιλλον τοῦ παρελθόντος ἱστορικῆν πορείαν.

Ἐπισκιάζων αὐτόν, Παντοδύναμε Κύριε, διὰ τῆς θείας Σου χάριτος, φωτίζων καὶ ἐνισχύων ἐν τῷ πολυμόχθῳ ὑπὲρ τῆς χώρας καὶ τοῦ λαοῦ ἔργῳ, κατάστησον αὐτὸν ἄγγελον τῆς

εἰρήνης, τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς ἀγάπης τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ἡγετῶν τοῦ λαοῦ, διδάσκαλον τῆς ἀρετῆς, ζῶσαν καὶ σιωπῶσαν παρανεῖν πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, προστάτην ἐνθερμον τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν καὶ τῆς ἠθικῆς ἐν τῇ ζωῇ, τιμωρὸν μὲν τῆς κακίας, ἐπαινέτην δὲ καὶ ἐπιβραβευτὴν τῆς ἀρετῆς Ἀνάδειξον αὐτόν, Οὐράνιε Πάτερ, πατέρα ἀληθῆ πάντων τῶν Ἑλλήνων, ὑπέρμαχον τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἀντιλήπτορα παντὸς βοήθειας καὶ προστασίας δεομένου, δύναμιν εἰρηνοποιὸν καὶ ἀγαθοποιὸν ἐν τῷ Ἔθνει, τῆς εὐημερίας μὲν καὶ τῆς προόδου αὐτοῦ, τῆς ἀσφαλείας δὲ καὶ τῆς δόξης τῆς Πατρίδος πάντοτε καταστοχαζόμενον. Γενέσθω ἡ ἐπάνοδος αὐτοῦ ἀφετηρία νέας ζωῆς, προόδου καὶ ἀκμῆς τοῦ ἔθνους ἡμῶν. Χάρισαι αὐτῷ εἰρηνικὴν βασιλείαν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ ἔθνους. Ἀάλησον δὲ εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀγαθὰ ὑπὲρ τῆς Ἁγιωτάτης αὐτοῦ τε καὶ πάντων ἡμῶν πνευματικῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ λαοῦ Σου, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιόν βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ὁμονοίᾳ.

Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης, καὶ Σοὶ τῷ ἀνάρχῳ Πατρί, τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Παναγίῳ Πνεύματι δόξαν καὶ εὐχαριστίαν ἀνάπεμπομεν, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

β'.

Προσφώνησις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κατὰ τὴν ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως ἐμφάνισιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν παρεπιδημούντων Ἀρχιερέων

Μεγαλειότατε Βασιλεῦ,

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ οἱ παρεπιδημούντες ἐν Ἀθήναις Σβασμώτατοι Ἀρχιερεῖς λογιζόμεθα εὐτυχεῖς, ἐμφανιζόμενοι σήμερον ἐνώπιον τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος, ἵνα ὑποβάλωμεν

τὰ σέβη ἡμῶν καὶ τὰς διαπύρους πρὸς τὸν Θεὸν εὐχὰς ὑπὲρ αὐτῆς τε καὶ ἀπάσης τῆς ἑλληνικῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας. Ἡ ἐπάνοδος τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος εἰς τὸν θρόνον Αὐτῆς προξενεῖ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἰδιαίτεραν ὄλως χαρὰν, διότι ἐγνώρισεν ἤδη αὕτη τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα ὡς πιστὸν αὐτῆς καὶ ἀφωσιωμένον τέκνον, ἀκολουθοῦσαν τὸ παράδειγμα ὄχι μόνον τοῦ ἐνδόξου Πατρὸς Αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀειμνήστου Πάππου Γεωργίου τοῦ Α΄, ὅστις, καίτοι ἀνήκων εἰς ἕτερον δόγμα, ὅμως ὑπῆρξεν ἔνθερος ὑπέρμαχος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μεθ' ἧς ἀρρήκτως εἶναι συνδεδεμένον τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Ανατραφεῖσα ὑπὸ τὴν ἐσπετείαν τῆς ἀειμνήστου Μάμης Αὐτῆς, τῆς ὄντως ἁγίας Βασιλίσσης Ὀλγας, καὶ τῆς ἀοιδίμου Μητρὸς Αὐτῆς, τῆς Βασιλίσσης Σοφίας, ἣτις τοσαύτην ἠσθάνθη εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὥστε προσῆλθεν εἰς αὐτήν, ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης αἰσθάνεται βαθύτατα εἰς τὴν καρδίαν Αὐτῆς τὴν πνοὴν τῆς θρησκείας καὶ δεόντως ἐκτιμᾷ τὴν ὄλως ἐξαιρετικὴν σημασίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῇ ζωῇ τοῦ Ἔθνους. Τοῦτο δὲ καλῶς γνωρίζοντες εὐελπιστοῦμεν, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης, ὁ ὀρθόδοξος Ἕλλην Βασιλεὺς, θὰ ἐξακολουθήσῃ δεικνύων τὴν ἣν πάντοτε ἔδειξεν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπως καὶ αὕτη ἐκπληροῖ τὴν μεγάλην ἀποστολὴν αὐτῆς.

Ἀλλά, Μεγαλειότατε Βασιλεῦ. Μετ' ἐλπίδων χρηστῶν ἀτενίζει κατὰ τὰς στιγμὰς ταύτας πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα σύμπαν τὸ Ἔθνος καὶ ἀπεκδέχεται παρ' Αὐτῆς τὴν ρύθμισιν τῆς καθόλου ζωῆς τῆς πατρίδος κατὰ τρόπον, δυνάμενον νὰ προαγάγῃ τὴν πρόοδον καὶ εὐημερίαν αὐτῆς καὶ τοῦ Ἔθνους. Γνωρίζομεν πόσον δύσκολον εἶναι τὸ ἔργον Αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο θερμότατα εἶναι αἱ εὐχαὶ ἡμῶν, τῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὲρ τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος. Ὡς ἀνώτατος ρυθμιστὴς ὄχι μόνον τῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς κοινωνικῆς τοῦ Ἔθνους ζωῆς, θὰ εὗρητε τὴν Ἐκκλησίαν πρόθυμον νὰ παρᾶσχῃ τὴν πνευματικὴν συνδρομὴν τῆς εἰς τὰ ἔργα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐποιίας, εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῶν ὑγιῶν ἀρχῶν καὶ εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν παραδόσεων, τῶν συντηρασμένων μετὰ τῆς θρησκείας

καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὁ Θεὸς ἔστω παραστάτης εἰς τὰ μεγάλα καὶ ἐθνωφελεῖ ἔργα τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος ὑπὲρ τῆς φιλότατης ἡμῶν Πατρίδος καὶ τοῦ Ἔθνους.

Υ

Ἡ ἀνταφώνησις τοῦ Βασιλέως

«Μακαριώτατε, Σεβασμιότατοι Ἀρχιερεῖς.

Μετὰ βάθυτάτης συγκινήσεως ἀπεκδέχομαι τὰς ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ἀπάσης τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας εὐχὰς ὑμῶν, τὰς προερχομένας ἐξ αὐτῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας πιστὸν καὶ ἀφωσιωμένον τέκνον διατελῶ καὶ πρὸς ἣν ἀληθῆ αἰσθάνομαι εὐλάβειαν καὶ ἀγάπην, ἀκολουθῶν εἰς τοῦτο τὰ διδάγματα ἐκείνα τὰ ὁποῖα ἐκ παραδόσεως ἔλαβον παρὰ τῶν σεπτῶν γονέων μου.

Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις μου ὑπῆρξε τὸ κύριον ἔρεισμά μου καθ' ὅλα τὰ χαλεπὰ ἔτη τὰ ὁποῖα διήλθον μακρὰν τῆς Πατρίδος μου καὶ εὐγνωμονῶ τὸν Ὑψιστον ὅτι δέν με ἐστέρησε τῆς Ἁγίας Αὐτοῦ συνδρομῆς.

Τὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κλήρου ἔργον εἶναι μέγα καὶ ἐθνωφελές καὶ ἐπὶ τῷ τέλει τούτῳ ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος δύναται νὰ εἶναι βεβαία ὅτι θέλει τύχῃ τῆς ἀμεριστοῦ συνδρομῆς μου.»

ΠΕΡΙ ΕΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

Γ'.

Ἡ δευτέρα ἡμέρα τοῦ συνεδρίου ἤρχισε διὰ μιᾶς συνοπτικῆς καὶ λίαν βαθυστοχάστου ἀνασκοπήσεως τῆς νεωτέρας κριτικῆς ἐπὶ τῶν Ἱερῶν Εὐαγγελίων. Εἰσηγητὴς ἦτο ὁ θερμοργὸς ἐπίσκοπος τοῦ Μπράιφορντ Δρ Μπλάντ ἐκ τῶν ὀλίγων ἀγγλοκαθολικῶν ἐπισκόπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, ἀνὴρ βαθείας πίστεως καὶ ἀρετίου ἐπιστημονικοῦ καταρτισμοῦ. Ἡ νεωτέρα κριτικὴ, εἶπεν ὁ ἐπίσκοπος, πειράται νὰ παρουσιάσῃ τὸν Χριστὸν ὡς ἀπλοῦν ἠθικολόγον. Ὁ Δρ ὅμως Ἀλβέρτος Σβάιτσερ, ὁ σπουδαιότερος ἐκ τῶν ἐσχατολόγων τῶν ἄκρων ἀντιπροσωπεύει τὴν ἰσχυροτέραν ἀντίδρασιν κατὰ τοῦ τοιοῦτου φιλελευθερισμοῦ τῆς νεωτέρας κριτικῆς. Κατ' αὐτὸν ὁ Κύριος ἡμῶν δέν ἦτο ποσῶς Διδάσκαλος ἠθικῆς, εἰ μὴ μόνον περιστατικῶς. Κατ' οὐσίαν ἦτο ὁ κήρυξ θείου γεγονότος, τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἢ τῶν οὐρανῶν, ἣν ἀνέμεγεν ἀμέσως. Τόσον ὅμως τοῦ Σβάιτσερ ἡ ἐσχατολογικὴ ἐρμηνεία, ὅσον καὶ ἡ ἠθικολογικὴ τοῦ Ηαρνακ εἶναι ἑτεροσκελῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς συζητήσεως αὐτῆς προκύπτει ἡ γιγαντιαία μορφή τοῦ Ἰησοῦ, ἣν οὐδεμία ἐκ τῶν διαφόρων σχολῶν τῆς νεωτέρας

κριτικῆς ἡδυνήθη πιστῶς νὰ ἐξημερεύσῃ. Ὁ ἐπιτάφιος τῆς νεωτέρας κριτικῆς, κατὰ τὸν εἰσηγητὴν ἐπίσκοπον, ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Γάλλου καθηγητοῦ Guignebert ἐν τῷ βιβλίῳ του τῷ ἐπιγραφομένῳ «Ἰησοῦς». Τὸ βιβλίον τοῦτο, εἶπε, ἀποτελεῖ τελείαν ἀπεικόνισιν τοῦ ἔργου τῆς νεωτέρας κριτικῆς, τ. ἔ. τῆς ἀπολεπίσεως τοῦ κρομμίου. Ἀποροῦνται τὰ φύλλα του τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο μέχρις οὗτου δὲν ἀπομένει καθόλου κρομμίου· ἡμεῖς δὲ μένομεν πρὸ τῆς παντελῶς ἀδυνάτου καὶ παραλόγου ἐξισώσεως «Ἰησοῦς—Ο»! Ὁ καθηγητὴς, ὁ ἐπίσκοπος προσέθεσεν, ἀνέγνωσε πᾶσαν κριτικὴν ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου· ἡ ἰδιοσυγκρασία του ὅμως τὸν καθιστᾷ ἀνίκανον νὰ ἀναγνώσῃ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ Εὐαγγέλιον. Τὸ ἀποτελεσμα εἶναι ἡ ἐνίσχυσις τῆς πεποιθήσεως ἡμῶν καὶ πίστεως εἰς μίαν μεγάλην πρωτότυπον προσωπικότητα, ἣτις ἔζησε καὶ ἐδίδαξε καὶ ὑπέστη τὸ μαρτύριον κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἤνοιξεν ἡμῖν τὴν ὁδὸν τῆς σωτηρίας καὶ παρέχει ζῶσαν πηγὴν θείας ἐμπνεύσεως διὰ τὴν ζωὴν τῆς μαθητείας ἡμῶν παρ' αὐτῷ.

Ἐκ τῶν ἄλλων δητόρων, οἵτινες ὁμίλησαν πρὸς τοὺς συνέδρους, ἀναφέρομεν πρῶτον τὸν διαπρεπῆ συγγραφέα καὶ φιλόσοφον, τέως προϊστάμενον τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγ. Παύλου τοῦ Λονδίνου, Λωρα Ἰντζ, ὅστις μετὰ χάριτος καὶ δεξιότητος πολλῆς ἐπραγματεύθη τὸ περὶ «θρησκευτικῆς ἐμπειρίας» θέμα. Ὁ Δρ Ἰντζ, ἀνήκων εἰς τὴν προτεσταντικὴν σχολὴν σκέψεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας, ἀποκλίνει πρὸς τοὺς νεωτερίζοντας· οὐχὶ σπανίως δ' ἐν τῷ παρελθόντι ἐγένετο ἀφορμὴ σκανδαλισμοῦ τῶν συνειδήσεων, λόγῳ τῶν λίαν τολμηρῶν γνωμῶν του ἐπὶ ζητημάτων θεμελιωδῶν. Εἶναι γνωστὸς ἐν Ἀγγλίᾳ μᾶλλον ὡς νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος καὶ συγγραφεὺς τῆς θύραθεν ἐπιστήμης παρὰ ὡς θεολόγος. Παρ' ὅλα ταῦτα ἐν τῷ ὡς ἄνω συνεδρίῳ συνειμορφώθη πρὸς τὸ περιβάλλον καὶ τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ τὸν σκοπὸν ὃν ἐπεδίωκεν αὐτό, καὶ ὁμίλησε λίαν ἐπιποδομητικῶς. Ἡ θρησκευτικὴ ἐμπειρία, εἶπεν, εἶναι πίστις εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, πίστις ὅτι τὰ χαρίσματα τοῦ Πνεύματος ἀποτελοῦν συνέχειαν τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐνσαρκώσεως ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Εἶτα ἔθεσεν ἐνώπιον τοῦ ἀκροατηρίου τὴν ἐξῆς ἀντίρρησην, ἣν θὰ ἡδύνατο νὰ προβάλῃ τις: Εἶναι ἄρα γε ἀσφαλὲς νὰ στηρίζεται τις τόσον ἐπὶ τῆς προσωπικῆς ἐμπειρίας, ἐφόσον βλέπει ὅτι ἡ θρησκευτικὴ ἄρνησις συχνάκις προέρχεται παρ' ἀτόμων ἀνωτέρας διανοήσεως, ὅτι ὁ συνήθης ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ εἶναι καὶ μυστικιστὴς καὶ ὅτι οὔτε ἔχνος θρησκευτικῆς ἐμπειρίας ὑπάρχει καὶ εἰς τὴν λαϊκωτέραν μας φιλολογοῦσαν; Ἰδοὺ πῶς ἀπήντησεν εἰς τὴν ἀντίρρησην αὐτήν: Ἐκαστος διακεκομμένος νοῦς εἶναι εἰδικότης καὶ μεγάλη αὐθεντία ἐπὶ τοῦ θεματός του, ὅχι ὅμως κατ' ἀνάγκην καὶ ἐπὶ ἄλλων θεμάτων. Δὲν ἀπευθυνόμεθα πρὸς τὸν Λαπλὰς διὰ νὰ μάθωμεν ἱστορίαν, οὔτε εἰς τὸν Μόμσεν διὰ τὴν γνῶσιν τῶν μαθηματικῶν. Δὲν εἶναι, συνεπῶς, λογικὸν νὰ καθίσσομεν παρὰ τοῖς πόδας τῶν ἁγίων ἵνα μάθωμεν τὰς σχέσεις τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν; Ὑπάρ-

χει θρησκευτικὴ ἰδιοφυΐα, ὅπως ὑπάρχει καὶ μουσικὴ τοιαύτη. Πολλοὶ δὲ καλοὶ καὶ ἱκανοὶ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν τὸ θρησκευτικὸν δῶρον. Ἀκριβῶς ὅπως πολλὰ καὶ ἱκανὰ ἄτομα δὲν δύναται νὰ ἐκτιμήσουν τὴν μουσικὴν, τὴν τέχνην ἢ τὴν ποίησιν. Ὁ λόγος δὲ διὰ τὸν ὁποῖον πλείστοι ἄνθρωποι εἶναι τυφλοὶ διὰ τὰ πνευματικὰ εἶναι ὅτι γῆνια φρονοῦν ἢ ὅτι ἐλύθησαν καὶ ἔσβυσαν τὸ Πνεῦμα διὰ τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς των. Τίποτε τὸ πνευματικὸν δὲν δύναμεθα νὰ παρατηρήσωμεν, ὅταν ἡ προσοχὴ μας εἰς ἄλλα ἀντικείμενα εἶναι συγκεντρωμένη ἢ ἔλλειψις τοῦ ἐνδιαφέροντος εἶναι ἡ συνηθεστέρα αἰτία τῆς ἐλλείψεως τῆς πίστεως. Εἰς τὸ ζήτημα τῆς θρησκευτικῆς ἐμπειρίας ἡ καλλιτέρα μαρτυρία εἶναι ἡ τῶν ἁγίων. Μολονότι εἶναι ἀληθὲς ὅτι καὶ οὗτοι δὲν ἦσαν ἱκανοὶ νὰ ἐκφράσουν διὰ γραφῆς ἢ λόγου τὰς πνευματικὰς των ἐνοράσεις· καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον δὲν δύναται τις πιστῶς νὰ περιγράψῃ ἢ ζωγραφῆσιν μίαν θαυμασίαν δύσιν, γνωρίζει ὅμως ὅτι ἔγινε μάρτυς αὐτόπτης αὐτῆς.

Ἦδη δὲ παρερχόμενοι ἕτερα ζητήματα ἀπασχολήσαντα τὸ συνέδριον καὶ ἀφορῶντα τὴν μορφήν ἣν ὀφείλει νὰ ἔχη τὸ διοικητικὸν σύστημα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καὶ τὴν σχέσιν τῆς τελευταίας πρὸς τὴν πολιτείαν, ἐρχόμεθα εἰς τὸ γενικὸν ἐνδιαφέροντος ζήτημα, τὸ τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πολέμου, ὅπερ τοσαύτην ἐπικαιρότητα ἔχει διὰ τοὺς Ἀγγλοὺς λόγῳ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, αἵτινες διεξίγονται ἐν τῇ Ἀν. Ἀφρικῇ. Τὸν λόγον πρῶτος ἔλαβεν ἐπὶ τοῦ θέματος ὁ εὐσεβὴς καὶ βαθύς γνώστης τῶν Γραφῶν Γεώργιος Λάνσμπουρν, ὁ μέγας οὗτος χριστιανός, ὁ ζῶν καὶ ἀσκῶν τὴν πίστιν του εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν, ὁ μὴ διστάσας πρὸ τινων ἐβδομαδῶν νὰ παραιτηθῇ τῆς ἀρχηγίας τοῦ ἐργατικοῦ κόμματος, διότι ἡ πλειονότης τῶν μελῶν του υἰοθέτησε φιλοπόλεμον πολιτικὴν ἀπέναντι τῆς Ἰταλίας, ἣν ἀποδοκιμάζει οὗτος πιστεύων εἰς τὴν εἰρήνην μόνον καὶ τὴν εἰρηνοφιλον πολιτικὴν. Κατόπιν ἁγῶνος, εἶπε, διαρκέσαντος τέσσαρας περίπου αἰῶνας, αἱ Δυνάμεις τοῦ κόσμου τούτου ἐνεκολπώθησαν τὴν μεγάλην μας θρησκείαν, ἵνα ἀπογυμνώσουν αὐτὴν πάσης πνευματικῆς ἀξίας. Μετὰ τοιαύτης δὲ ἀποτελεσματικότητος καθάρθωσαν τοῦτο, ὥστε σήμερον καὶ ἀρχηγοὶ θρησκευτικοὶ ἀκόμη, λόγῳ δῆθεν τῆς ἀνάγκης, ἦτες, ὅπως οἱ στρατιωτικοὶ ἄνδρες ἰσχυρίζονται, δὲν γνωρίζει νόμους, ὑποστηρίζουν τὴν παραγωγὴν ἀσφυξιογόνων καὶ ὄλου ἐκείνου τοῦ ἐπιστημονικοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ἐπινοηθέντος πρὸς καταστροφὴν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Χριστιανοὶ πάσης ὁμολογίας ὁργανοῦνται πρὸς διεξαγωγὴν φόνων ὁμαδικῶν. Ἐπευλογεῖται ἡ φοβερὰ καὶ ἀχαρκτήριστος περιφρόνησις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ὑπ' ἐκείνων ἀκριβῶς, οἵτινες ὁμιλοῦν ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τοῦ Ἀρχοντος τῆς εἰρήνης. Κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, ἅπαντες, εἰς ἀπάσας τὰς χώρας, οἱ ἰσχυριζόμενοι ὅτι ὁμιλοῦν ἐξ ὀνόματος τοῦ Ἀρχοντος τῆς εἰρήνης, προσεπάθουν νὰ πείσουν καὶ προτρέψουν τὴν παγκοσμίαν νεολαίαν νὰ ἀλληλοφρονεῦνται ἐν ὀνόματι Ἐκείνου, ὅστις εἶπεν «ἐμὴ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω», καὶ ἔδωκε τὴν ζωὴν Του, ἵνα σώσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τὴν κατάραν τοῦ πολέμου καὶ

τοῦ μίσους. Ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τοῦ κόσμου μέχρι τοῦ ἑτέρου διεξάγεται συναγωνισμὸς φρικτῆς ἐξοπλισμοῦ πάντων. Ὅτι δὴ ποτε συμβῆ ἔν Ἀβησσυνία, ὁ συναγωνισμὸς οὗτος θὰ ἐξακολουθήσῃ. Ἰσχυρίζονται ὅτι ὑπάρχει ἀπόλυτος ἀνάγκη ἐξοπλισμοῦ χάριν τῆς εἰρήνης. Φαντασθῆτε: ὅλα τὰ ἔθνη ἔδωσαν ὑπόσχεσιν επίσημον νὰ μὴ προσφύγουν ποτὲ εἰς πόλεμον· ὅλοι λέγουν ὅτι ἐμποροῦνται εἰλικρινεῖας ἐν τῇ ἐπιδιώξει τῆς εἰρήνης· ταυτοχρόνως ὅμως ἕκαστον ἔθνος ἐργάζεται δημιουργοῦν τὰ τερατωδέστερα καὶ ἀποτελεσματικώτερα μέσα ἐπιδιώξεως πολέμου. Ἀποκαλοῦν δὲ τὸ τοιοῦτο πολιτικὴν πραγματικότητος· ἐγὼ μ' ὅλα ταῦτα ἀποκαλῶ τοῦτο παραφροσύνην τῆς χειροτέρας περιγραφῆς, διότι εἶναι συνειδητῇ παραφροσύνη. Νομίζω ὅτι οὐχὶ ἀσκόπως ἀπετάθην πρὸς τοὺς θρησκευτικοὺς ἀρχηγούς τοῦ κόσμου ὀλοκλήρου διότι πιστεύω ὅτι οὗτοι ὀφείλουν νὰ λάβουν τὴν πρωτοβουλίαν πρὸς ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ποιοῦμαι ἐκκλησίαν πρὸς ὑμᾶς· ὀφειλομεν ἅπαντες νὰ στρέψωμεν τὰ βήματά μας πρὸς τὸν Γολγοθᾶν, καὶ μὲ ταπεινώσιν νὰ ζητήσωμεν συγγνώμην διὰ τὰς ἀτομικὰς καὶ ἐθνικὰς μας ἁμαρτίας, νὰ ζητήσωμεν δὲ καὶ δύναμιν ἵνα στῶμεν καλῶς ἐνώπιον τοῦ κόσμου, καταγγέλλοντες τὴν πίστιν μας εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν, καὶ τὴν προθυμίαν μας ὅπως παραιτηθῶμεν πάσης τάσεως ἡμπεριαλιστικῆς, καὶ μετὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ εἴπωμεν: «Νενίκηκας, Γαλιλαίε». Πάντα τὰ χριστιανικὰ ἔθνη καθήκον ἔχουν νὰ παραιτηθῶν τοῦ ἄφρονος ἐθνικιστικοῦ πνεύματος, ὅπερ δημιουργεῖ μῖσος καὶ πολέμους, ἀντὶ δὲ τούτου νὰ ἐνωθῶμεν ὅλοι εἰς μίαν μεγάλην διεθνήν προσπάθειαν ἀναδημιουργίας τοῦ κόσμου ἐπὶ τῇ βάσει συνεργασίας ἐξυπηρετικῆς πάντων. Ἡμεῖς οἱ Ἰσχυροὶ καὶ μεγάλοι ἄς γίνωμεν οἱ διακόνοι τῶν ἄλλων, καὶ ἄς εἴμεθα πρόθυμοι νὰ δώσωμεν ὅλα μας τὰ χαρίσματα, φυσικὰ καὶ ἠθικὰ, ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ. Καθήκον ἔχομεν νὰ διατηρῶμεν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ στρατευομένην ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ νὰ ἐξασφαλίσωμεν τοῦ κόσμου τὴν εἰρήνην δημιουργοῦντες πολιτισμὸν στηριζόμενον ἐπὶ τῆς θρησκείας Αὐτοῦ.

Λονδίνον. Ὀκτώβριος, 1935.

(ἀπελευθερ.)

† Ο Μ. ΑΡΧΙΜ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ ΤΩΝ ΣΩΖΟΜΕΝΩΝ

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σωζομένων ποιούμεθα λόγον ἀποκλείοντες τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας κατακριθεῖσαν περὶ σωτηρίας πάντων τῶν ἀνθρώπων δόξαν καὶ λοιπὸν ὁμιλοῦντες Α) περὶ τῶν σωζομένων ἀπολύτως, ἄνευ συγκρίσεως αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀπολλυμένους, καὶ Β) περὶ τῶν σωζομένων σχετικῶς, ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς ἀπολλυμένους.

Α) περὶ τῶν σωζομένων ἀπολύτως. Οὗτοι, καθ' ὁμόφωνον πάντων ἐπὶ τῆς ἁγίας Γραφῆς (Ἀποκαλ. 7,9· Ἰω. 14,2) στηριζομένην διδασκαλίαν, εἶνε πολλοί.

Β) περὶ τῶν σωζομένων σχετικῶς. Περὶ τούτων τρεῖς ἐξηγῆσθαι γινώμαι, ὧν ἕκαστη ἐξ Ἰσοῦ ἐπικαλεῖται ὑπὲρ ἑαυτῆς τὴν Ἁγ. Γραφήν. Αἱ γινώμαι

αὗται εἶνε α) ὅτι οἱ σωζόμενοι εἶνε πλείονες τῶν ἀπολλυμένων· β) ὅτι οἱ σωζόμενοι εἶνε ἴσοι τὸν ἀριθμὸν πρὸς τοὺς ἀπολλυμένους καὶ γ) ὅτι οἱ σωζόμενοι εἶνε πολὺ ὀλιγώτεροι τῶν ἀπολλυμένων. Ἡ α) τῶν γνωμῶν τούτων ἐπικαλεῖται ὑπὲρ ἑαυτῆς 1) τὴν παραβολὴν τοῦ βασιλικοῦ γάμου (Ματθ. 22, 1-14) καθ' ἣν ἐκ πάντων τῶν ἐν τῷ γυμφῶνι ἀνακειμένων εἰς μόνος εὐρέθη μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου· 2) τὴν παραβολὴν τῶν τάλαντων (Ματθ. 25, 14-30), καθ' ἣν ἐκ τῶν τριῶν λαβόντων τάλαντα δούλων ὁ εἰς μόνον κατεκρίθη, καὶ 3) τὸ ὅτι ἐκ τῶν δώδεκα τοῦ Κυρίου Ἀποστόλων εἰς μόνον ἀπόλετο, ὁ Ἰούδας, «ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας» (Ἰω. 17, 12). Τινὲς ἠθέλησαν νὰ στηριξοῦν τὴν γνώμην ταύτην διὰ τῶν ἐξῆς προτάσεων. I) Ὅτι οἱ σωθησόμενοι τῶν ἀνθρώπων θὰ καταλάβωσι τὰς θέσεις τῶν πεσόντων ἀγγέλων ἐπικαλοῦνται δὲ πρὸς στήριξιν τούτου τὰ Γραφικὰ «κρινεῖ ἐν τοῖς ἔθνεσι, πληρώσει πτώματα...» (Ψαλμ. 109, 6) καὶ «...ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς» (Ἐφεσ. 1, 10) II) Ὅτι ἡ οὐρὰ τοῦ πεσόντος δράκοντος συμπαρέσυσεν ἑαυτῷ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ (Ἀποκαλ. 12, 4), ἦτοι τῶν ἀγγέλων. Ἀφ' οὗ, λέγουσι, κατὰ τὰς προτάσεις ταύτας θὰ καταλάβωσι τὰς θέσεις τῶν πεσόντων ἀγγέλων (ἀποτελοῦντων τὸ τρίτον τῶν πρὸ τῆς πτώσεως ἀγγέλων) οἱ σωθησόμενοι ἄνθρωποι, οὗτοι οἱ σωθησόμενοι ἔσονται τὸ ἥμισυ τῶν ἀγαθῶν ἀγγέλων (ἀποτελοῦντων, μετὰ τὴν πῶσιν τοῦ Ἐωσφόρου καὶ τῶν οἰν αὐτοῦ, τὰ δύο τρίτα τῶν ἀπ' ἀρχῆς δημιουργηθέντων ἀγγέλων)· III) οἱ ἀγαθοὶ ἄγγελοι εἶνε φύλακες τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἕκαστος ἄγγελος ἐνὸς μόνου ἀνθρώπου· οὐδὲς ἄγγελος γίνετα φύλαξ πλείονων ἀνθρώπων τοῦ ἐνὸς εἴτε ἅμα εἴτε διαδοχικῶς, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Ἰερωνύμου (in Matth. 18) «singuli angeli singulis hominibus in tutelam delegantur» καὶ IV) οἱ φύλακες ἄγγελοι εἶνε μέρος μόνον τῶν ἀγαθῶν ἀγγέλων. Ἀφ' οὗ, κατὰ τὴν ἀνωτέρω III πρότασιν, ἕκαστος φύλαξ ἄγγελος εἶνε ἐνὸς μόνου ἀνθρώπου φύλαξ, ἔπεται, ὅτι τόσοι εἶνε φύλακες ἄγγελοι ὅσοι καὶ ἄνθρωποι. Ἐὰν πάντες οἱ ἀγαθοὶ ἄγγελοι ἦσαν φύλακες, θὰ ἦσαν τόσοι ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωποι ὅσοι ἐν τῷ οὐρανῷ ἄγγελοι, καὶ ἀφ' οὗ οἱ σωθησόμενοι ἄνθρωποι εἶνε οἱ ἥμισις τῶν ἀγαθῶν ἀγγέλων, ἔπεται, ὅτι οἱ ἥμισις τῶν ἀνθρώπων θὰ ἐσφύζοντο. Ἀλλὰ μόνον μέρος τῶν ἀγαθῶν ἀγγέλων εἶνε φύλακες τῶν ἀνθρώπων, ἄρα ὑπάρχουσι πλείονες τῶν ἀνθρώπων ἄγγελοι. Ἀλλ' οὐχὶ διπλάσιοι, διότι τότε, ἀφ' οὗ, κατὰ τὰ προειρημένα, οἱ σωθησόμενοι ἔσονται τὸ ἥμισυ τῶν ἀγαθῶν ἀγγέλων, θὰ ἐσφύζοντο πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ, κατ' ἀκολουθίαν, ἀφ' οὗ οἱ ἥμισις ἄγγελοι εἶνε πλείονες τῶν ἡμίσαιων ἀνθρώπων, ὁ ἀριθμὸς τῶν σωθησομένων, ὅστις εἶνε τὸ ἥμισυ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀγγέλων, ἔσται μείζων τοῦ ἡμίσεως τῶν ἀνθρώπων—ἄρα οἱ πλείονες τῶν ἀνθρώπων σωθήσονται. Ἀλλὰ τὸ συμ-

1. Ἰδ. Après le Catéchisme—Réponses à quelques accusations contre la Religion—deuxième partie du Cours d' instruction religieuse par l' auteur des Paillettes d' Or, 7me édition, Avignon 1893, p. 65—66.

πέραςμα τοῦτο, ὡς καὶ τὰς ἐφ' ὧν τοῦτο στηρίζεται τέσσαρας προμνημονευθείσας προτάσεις, θεωρεῖ αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς πιθανὰ μόνον καὶ οἷχι βέβαια, ἀπαλλάττων οὕτως αὐτὸς ἡμᾶς τῆς ἀναίρεσεως τῶν αὐθαιρέτως διατυπωθεισῶν ἀνωτέρω τεσσάρων προτάσεων καὶ τοῦ ἐπ' αὐτῶν στηριχθέντος συμπεράσματος, οἷ ἄλλως τὸ ἀβάσιμον καταδειχθήσεται ἐκ τῶν κατωτέρω ῥηθησομένων.

Ἡ β') τῶν ἀνωτέρω τριῶν γνωμῶν ἐπικαλεῖται τὴν παραβολὴν τῶν δέκα παρθένων (Ματθ. 25, 1-13) καθ' ἣν πέντε εἶνε φρόνιμοι καὶ πέντε μωραί.

Ἡ γ') τῶν ἀνωτέρω γνωμῶν ἐπικαλεῖται τὸ Ματθ. 7, 13-14, ἐνθα ὁ Κύριος ὁμιλεῖ τὸ μὲν περὶ στενῆς πύλης καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ ἀπαγούσης εἰς τὴν ζωὴν καὶ εὐρυχώρου ὁδοῦ ἀπαγούσης εἰς τὴν ἀπώλειαν καὶ πολλῶν εἰσερχομένων δι' αὐτῆς, καὶ Ματθ. 20, 16 καὶ 22, 14, ἐνθα ὁμιλεῖ περὶ πολλῶν κλητῶν ὀλίγων δ' ἐκλεκτῶν. «Πολλοὶ εἰσι κλητοί, λέγει Θεοφύλακτος ὁ Βουλγαρίας, πολλοὺς γὰρ καλεῖ ὁ Θεός, μᾶλλον δὲ πάντας· ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί. Ὅλιγοι καὶ οἱ σφριζόμενοι καὶ ἄξιοι τοῦ ἐκλεγῆναι παρὰ Θεοῦ· ὥστε τοῦ μὲν Θεοῦ τὸ καλεῖν, τὸ δὲ ἐκλεκτοὺς γενέσθαι ἢ μὴ ἡμετέρον ἐστι»¹. Ὁ μεγαλοφωνότατος προφήτης Ἡσαΐας δίδωσι τραγικωτάτην εἰκόνα τοῦ ἀπειροελαχίστου ἀριθμοῦ τῶν σωθησομένων, λέγων (17, 5-6) «Καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἐάν τις συναγάγῃ ἀμυγδῶνα ἐσθηκότα, καὶ σπέρμα σταχύων ἐν τῷ βραχίονι αὐτοῦ ἀμύγη¹ καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἐάν τις συναγάγῃ στάχυν ἐν φάραγγι στερεᾷ καὶ καταλειφθῆ ἔν αὐτῇ καλάμη, ἢ ὡς ῥῶγες ἐλαίας δύο ἢ τρεῖς ἐπ' ἄκρου μετεώρου, ἢ τέσσαρες ἢ πέντε ἐπὶ τῶν κλάδων αὐτοῦ καταλειφθῆ» καὶ ἐν 24, 13 «ὃν τρόπον ἐάν τις καταλήσῃται ἐλαίαν, οὕτως καταλήσονται αὐτούς».

Ἐν πᾶσι τοῖς χρόνοις, λέγει ὁ ἐπιφανὴς γάλλος ἱεροκλήρῳ Massillon (1663—1742) ἐν τῷ δραματικωτάτῳ λόγῳ αὐτοῦ Sur le petit nombre des élus, οἱ ἐκλεκτοὶ ὑπῆρξαν σπανιώτατοι· ἡ οἰκογένεια τοῦ Νῶε μόνη σωθεῖσα ἐκ τοῦ γενικοῦ κατακλυσμοῦ· ὁ Ἀβραὰμ μόνος διακριθεὶς μεταξὺ πάντων τῶν συγχρόνων αὐτῷ καὶ γενόμενος κληρονόμος τῆς διαθήκης· ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ ὁ Χάλεβ μόνου ἐκ τῶν ἑξακοσίων χιλιάδων Ἰουδαίων τῶν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἐξελεθόντων ἀξιωθέντες νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας· ὁ Ἰὼβ μόνος δίκαιος ἐν τῇ Αὐσίτιδι χώρα· ὁ Ἄων μόνος δίκαιος ἐν Σοδόμοις· οἱ τρεῖς Ἰουδαῖοι παῖδες ἐν Βαβυλῶνι κλπ.

Ἀφ' οὗ ἡ σωτηρία δὲν εἶνε καρπὸς τῆς ψιλῆς ἢ νεκρᾶς πίστεως ἀλλὰ τῆς ζωσῆς, τῆς δι' ἀγάπης ἐνεργουμένης (ἐνεργοῦ δεικνυμένης), ταύτην δ' ἐλάχιστοι κέκτηνται, εἴπεται, ὅτι ἐλάχιστοι σωθήσονται. Ἡ σωτηρία εἶνε γέρας τῆς ἀρετῆς τῶν πιστῶν, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ εἶνε δυσκατόρθωτος καὶ δι' ἐπιπόνου καὶ συνεχοῦς ἀγῶνος κατορθοῖ τις αὐτὴν τῇ βρηθείᾳ τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἐλάχιστοι ἀγωνίζονται καί, κατ' ἀκολουθίαν, ἐλάχιστοι σφίζονται. Ὡς ἐν τοῖς γράμμασι, ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς τέχναις ἐλάχιστοι εἶνε οἱ εὐδοκίμουτες καὶ διαφρέ-

ποντες, οἱ δ' ἄλλοι πάντες εἶνε μέτριοι ἢ μετριώτατοι ἢ καὶ ἔτι κατώτεροι, οἷω καὶ ἐν τοῖς εἰς Χριστὸν βαπτισθεῖσιν ἐλάχιστοι εἶνε οἱ πραγματικῶς ἀγαπῶντες τὸν Χριστὸν καὶ διὰ τοῦτο τηροῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ (Ἰω 14, 15) καὶ οὕτω σφριζόμενοι. Τὸ δυσκατόρθωτον τῆς ἀρετῆς ἐδήλωσεν ὁ Κύριος δι' ὧν, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, εἶπε περὶ στενῆς πύλης καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ καὶ διὰ τῆς ἐμμέσου ἀποκρίσεως πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα «εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι;» (Λουκ. 13, 23). «Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν» (Λουκ. ἐνθα καὶ ἀνωτέρω στίχ. 24). Οὐκ εἶπεν ἀγωνίσασθε, ἀλλ' ἀγωνίζεσθε, τὸ συνεχῆς καὶ ἀδιάλειπτον τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς ἀγῶνος δεικνύς.

Ἡ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι καὶ Λατίνοις συγγραφεῦσιν ἀποτεθησαυρισμένη πείρα καὶ σοφία κηρύττει ἐμμέσως τὴν αὐτὴν ἀλήθειαν, ὅτι ὀλίγοι οἱ ἐκλεκτοί, τοῦτο μὲν περιγράφουσα τὸ εὐχερὲς τῆς κακίας καὶ τὸ δύσκολον τῆς ἀρετῆς, τοῦτο δὲ τονίζουσα τὴν κακίαν καὶ ἁμαρτωλότητα τῶν ἀνθρώπων.

Ἐκ τῶν παμπλείστων τοιούτων χωρίων τῶν παρ' Ἑλλησι καὶ Λατίνοις ἀπαντῶντων ἀρκούμεθα παραθέτοντες ἐνταῦθα τάδε·

Ἡσιόδ. Ἔργα καὶ ἡμέραι στίχ. 287—292 :

Τὴν μὲν τοι κακότητα καὶ ἱλαδὸν ἔστιν ἐλεῖσθαι
ῥηιδίως· ὀλίγη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει·
Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρωτὰ θεοὶ προπάροισεν ἔθνηκαν
ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτὴν
καὶ τρηγὺς τὸ πρῶτον· ἐπὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
ῥηιδίη δὲ ἐπειτα πέλει χαλεπὴ περ' ἐοῦσα.

Ἀνθρώποις τοῖς πᾶσι κοινόν ἐστι τοῦξαμαρτάνειν (Σοφοκλ. Ἀντιγ. 1023—1024).

Πεφύκασιν ἅπαντες καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἁμαρτάνειν καὶ οὐκ ἐστι νόμος ὅστις ἀπείρξει τούτου (Θουκυδ. 3, 45, 3).

Ἄμαρτεῖν εἰκὸς ἀνθρώπους (Εὐριπίδ. Ἰππολ. στίχ. 610).

Rari quippe boni numero vix sunt totidem, quot
Thebarum portae vel divitis ostia Nili (Juvenal 13, 26).

Nemo non nostrum peccat. Homines sumus
non dei (Petron. Sat. 75, 1).

Vitia erunt, donec homines (Tacit. hist. IV, 74)

Vitis nemo nascitur; optimus ille est,
Qui minimis urgetur (Horat. Sat. I, 3, 68)

Ut est vulgus ad deteriora promptum (Tacit. Ann. XV, 64)

Καὶ ὁ Fénelon λέγει (ἴδ. Dialogues des Morts, Démocrite et Héraclite, περὶ τὸ τέλος) «Ce qui est certain, c' est que le monde est de travers. Pour bien faire, pour bien penser, il faut faire, il faut penser autrement que le grand nombre: se régler par l' autorité et par l' exemple du commun des hommes, c' est le partage des sots».

Ἐλάχιστοι σφίζονται οὐ μόνον διότι ἐλάχιστοι ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ὅλην ἀνθρωπότητα εἶνε οἱ ἰδόντες μέχρι σήμερον τὸ σωτήριο τῆς ἐν Χριστῷ θείας ἀποκαλύψεως φῶς, ἀλλὰ καὶ διότι καὶ τῶν ἰδόντων καὶ ὀφρομένων τοῦτο ἐλάχιστοι ζῶσι καὶ θὰ ζήσωσι κατὰ Χριστόν. Ὁφείλομεν ἄρα νὰ καταργαζώμεθα τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, κατὰ τὸ παράγγελμα τοῦ

1. Παρὰ Migne, τόμ. 123, στ. 388.

ἀποστόλου Παύλου (Φιλιπ. 2, 12) μετὰ φόβου καὶ τρόμου, μὴ ἀπατῶντες δ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν τῇ ματαιᾷ ἐλπίδι, ὅτι, ἀφ' οὗ ζήσομεν ἐπὶ τῆς γῆς ὡς οἱ πολλοί, ἡμελημένως καὶ ὀφθίμως, θὰ καταταχθῶμεν ἐν τῷ οὐρανῷ μετὰ τῶν ὀλίγων, τῶν ἐκλεκτῶν.

Ἐν τῇ σημερινῇ ἰλιστικῇ ἐποχῇ, καθ' ἣν σχεδὸν πάντες, ποιμαίνοντες καὶ ποιμαινόμενοι, διδάσκοντες καὶ διδασκόμενοι, ἄρχοντες καὶ ἄρχόμενοι, ἔχομεν ἀμελῶς καὶ ὀφθίμως περὶ τὴν ἡμετέραν ψυχικὴν σωτηρίαν, ὑπόμνησις τῆς προσηυθείσης τρομερῆς ἀληθείας δὲν εἶνε, νομίζομεν, οὐτ' ἀκαιρος, οὐτ' ἀνωφελής.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Κ. ΚΑΨΗΣ

Καθηγητὴς τῆς Ἱεραρείου Ἐκκλ. Σχολῆς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ ἐπιδεινώσις.

Ὡς ἀλλαχῶν ἐν τοῖς Χρονικοῖς ἀναγράφεται, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἐπὶ θύραις νέου ἔτους ἢ στάσις τῶν ἐν Ρωσία κρατούντων πρὸς τὴν θρησκείαν θὰ μεταβληθῇ ἐπὶ τὸ χεῖρον, συνδυαζομένη πρὸς τὴν μεταρρυθμίσειν τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν τῆς Ἐνώσεως τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν. Νέαι διατάξεις θὰ θεσπισθῶν περιοριστικώτεραι τῶν μέχρι τοῦ νῦν ὡς πρὸς τοὺς ναοὺς καὶ τὴν λατρείαν καὶ πᾶσαν καθ' ὅλον θρησκευτικὴν κίνησιν. Τὰ δρακόντεια ταῦτα μέτρα οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι προεκλήθησαν ἐκ τῶν ὀλον ἐφ' ἑντέρων μεταξὺ τῶν ἐργατικῶν τῆς Ρωσίας τάξεων θρησκευτικῶν ἐκδηλώσεων, οὐ μόνον δὲ μεταξὺ τῶν ἐργατῶν ἐν γένει, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ αὐτῆς τῆς κομμουνιστικῆς νεολαίας εἰδικώτερον, ἀφοῦ πολλοὶ νεαροὶ κομμουνισταὶ πολλάκις συνερχόμενοι προέβαινον εἰς ἔρανος πρὸς ἀνέγερσιν νέων ναῶν καὶ ἐτέλουν τὰ τῆς χριστιανικῆς λατρείας. Κατὰ τὰ ἀθρησκευτικὰ δεδομένα, ἤδη 40% τῶν τοιούτων νέων ἐπέμενον νὰ θρησκευθῶν, ἴσον δὲ ποσοστὸν πιστῶν ἐνεῖχε καὶ αὐτὸς ὁ ἐρηθρὸς στρατιῶς, ἀνεξαρτήτως τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν χωρικῶν τῆς ὑπαίθρου, οἵτινες τελοῦν τὰ τῆς λατρείας ἐκτὸς τῶν δασῶν. Ἡ Ἐκκλησία θὰ ἵπποσῃ καὶ τὴν ἐντασιν ταύτην τοῦ διωγμοῦ μεθ' ἑσῶν σθένους διήρυσε τὴν μαρτυρικὴν τῆς ζωῆν μέχρι σήμερον.

Καθολικότης καὶ ἐκλατινισμός.

Ὁ ἕτερος τῶν ἰησουλῶν πατέρων, περὶ ὧν ἡ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ Παρατήρησις, αἰδεσ. Gille, ἐν τῷ συγγράμματι του «*Un plaideur catholique pour la Réunion*», ἀφιερωμένῳ εἰς τὴν μνήμην τῶν ἴσων διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν Ρωμαϊκῆς καὶ Ἀγγλικανικῆς συνομιλιῶν τῶν συνδεδετῶν καρδιῶν ἀδελφῶν *Mercier* καὶ λόρδου *Halifax*, παραβάλλει τὴν ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν πρὸς ἀκρόπολιν πολιορκουμένην καὶ ἀπὸ τεσσάρων ὄλων αἰῶνων, ἐναγωνίως ζῶσαν μὲ τὸ ὄπλον προτεταμένον πρὸς τοὺς πλησιάζοντας αὐτὴν καὶ μετὴν πρὸς αὐτοὺς ἐρώτησιν «*τίς εἶ*»; Ἡ διαρκὴς αὕτη ἐντασιν διασφραξίωσε—κατὰ τὸν σ.—τὴν νοσηρίαν τῶν πολιορκουμένων καὶ ἔβησεν αὐτοὺς εἰς μεθόδους, ὧν τὰ ψυχολογικὰ ἀποτελέσματα εἶνε

καταστρεπτικά. Μηρεκῶς ἡττομος ἐν τῇ τόσῳ μακροχρονίῳ καὶ τεταμένῳ καταστάσει ταύτῃ τοῦ πολιορκουμένου ὁ στρατιώτης οὗτος ἰησουλῆτος πατὴρ ἀναλαμβάνει τὰ κινήσιν τὴν λευκὴν σημαίαν καὶ τὰ κινήσιν ἀνακωχὴν. Ἐπὶ τέλος πάντων—διερωτᾶται—ἀλλήλομαχομεθα; Ἐκ συνήθειας, ἢ ἐκ κληρονομικότητος; ἵπποσιν ἐπύρχοντ' ἄλλοι αὐθιγότητες, οἱ «*αἰρετικοὶ*» καὶ οἱ «*ὀρθόδοξοι*». ἱπποσιν καὶ ψίλοι πρὸς ἀλλήλους νὰ ἀνακαλήσῶμεν ὅτι οἱ τοῦ ἀντιθέτου στρατοπέδου δὲν εἶνε δὲ καὶ τόσῳ κακοί, ὅπως τοὺς παρουσιάζουν, οἱ «*αἰρετικοὶ*» δὲν εἶνε τόσῳ αἰρετικοί, καὶ οἱ «*ὀρθόδοξοι*» δὲν εἶνε καὶ τόσῳ ὀρθόδοξοι. Ἐπὶ τὸν κάλαμον τοῦ παιτρὸς Gille ἡ ἀνάλυσις τῆς νοσηρίαν ταύτης τῆς χριστιανισμῆς ἐν τῇ σημερινῇ θεολογίᾳ παρουσιάζεται τραγικὴ, διατριβῶν δὲ κρυφάτα ἐπὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἐνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν Ρωμαϊκῆς καὶ Ἀγγλικανικῆς εὐρίσκει ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸς ὁ ἐν τῇ ἐνώσει τῶν συνδυσσῶν τῶν ἰδιοτήτων ἐκατέρας μὲ ἀποτελέσματα σωτηριώδη δι' ἀμφοτέρας. Ἀπὸ τῆς ἐπὶ ἄνωθεν ταύτης καὶ τοῦτου τοῦ ρωμαίου κληρικῶν αἰ σκέψεις συγγλίνουσι μετὰ τῶν τοῦ συναδέλφου του πατρὸς *Bourgeois* εἰς τὴν τάσιν πρὸς ἕνα μὴ στενωῶς καὶ ἀποκλειστικῶς λατινικὸν καθολικισμὸν, καὶ, γενικώτερον, πρὸς ἕνα Χριστιανισμὸν ὄντως «*Καθολικὸν*» ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐν τῷ Συμβόλῳ τῆς Πίστεως περιλαμβανομένου ὄρου. Ὡς ἐξακολουθεῖ νὰ παρουσιάζεται ὁ «*λατινισμός*», ἐμφανίζεται ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ἐνὸς ἰδιοτύπου πολιτισμοῦ, ὅπερ σημαίνει—κατὰ τὴν ὀρθὴν παρατήρησιν τοῦ περιοδικοῦ «*Oceania*»—ἴδιον τρόπον ἐρημείας τῶν πηγῶν τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἴδιαν ἀντίληψιν τῆς ἐννοίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἀθθενίας, ἴδιαν διατύπωσιν τῶν ἀποκεκαλυμμένων ἀληθειῶν ὁπότε θὰ εἴχομεν καὶ ἄλλους ὑπὸ τὴν ἀνάλογον ἐννοίαν ἐπὶ μέρος πολιτισμοῦ: τὸν ἑλληνοσλαβικόν, τὸν ἀγγλικανικόν, καλβινικόν, κινεζικόν, ἰνδικόν κλπ. Ὁ λατινισμὸς δ' οὗτος εἶνε κυριώτατα ἐκδηλος ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ πολυκαλήτου παπικοῦ «*προωτείου*», ἐνέχοντος τὴν λίαν κοσμικὴν ἐννοίαν τῆς ἀπολύτου μοναρχίας, τῆς δεσποτικῆς ἀνθιαιρείας ἐνὸς ἀυτοκρατορικοῦ ἀρχηγοῦ. Ἐκ ἐκφραστῆ ἡ ἐλπίς ὅτι, σὶν τῷ χρόνῳ, θὰ πληθυνθῶσιν οἱ ὀρθολογίζομενοι ἐν τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ θὰ μεταβληθῇ βαθμυδὸν ἐν αὐτῇ ἡ περὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἴσων στενὴ ἐπὶ τοσοῦτους αἰῶνας «*καθολικὴ*» ἀντίληψις εἰς πραγματικῶς «*οἰκουμενικὴ*».

Ἐν στενῇ σχέσει πρὸς τὸ θέμα τῆς προηγουμένης Παρατηρήσεως δὲν εἶνε ἀσκόπος ἡ καθάθεσις τῶν λόγων, οἵτινες ἡγάγον ἀπὸ τοῦ ρωμαϊκοῦ καθολικισμοῦ εἰς τὸν ἀγγλικανισμὸν τὸν διάσημον ἀγγλον φραγκισκανὸν *Archibald Campbell*, ὡς ὁ ἴδιος τοὺς διατυπώνει. «*Ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιμείνω εἰς τοῦτο τὸ γεγονός—ἐγράφε—, ὅτι δὴλ, ὅσον ἀφορᾷ εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον, ὅτι καταδικάζω ἐν τῷ ρωμαϊκῷ καθολικισμῷ δὲν εἶνε ἡ λειτουργία του, αἰ ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων εὐχαί, ἡ ἐπίκλησις τῶν ἁγίων, τὸ καθαρτήριον πάντα ταῦτα δὲν εἶνε τόσῳ ἀποκλειστικῶς καὶ τόσῳ εἰδικῶς ρωμαϊκὰ. Ὁ,τι καταδικάζω εἶνε αὐτὸ ταῦτα τὸ βάθος τῆς καθολικῆς θρησκείας ὅπου δὴ ποτε κιν ὑπόσχη» εἶνε τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ τοῦτου τοῦ καθολικισμοῦ. Ἐδῶ ἀκριβῶς ἀπατῶνται οἱ πολεμικοὶ*

προτεστάνται : κατηγοροῦν τὸν ἀγγλο-καθολικισμόν διὰ τὰς «ρωμαϊζούσας» τάσεις του, δὴλ. τὰς λειτουργίας του, τὰ ἄμφια, τὰς ἐξομολογήσεις, τὸ θμίσμα, τὴν ἐπίκλησιν τῶν ἁγίων κλ. Ἀλλὰ δύναται τις νὰ κάμνη δια αὐτὰ χωρὶς παντάπασιν νὰ ἔχη καὶ τὴν ρωμαϊκὴν νοοτροπίαν. Ὅ,τι εἶνε ἐκδήλως καὶ ἀποκλειστικῶς ρωμαϊκὸν εἶνε μία εἰδικὴ ἀντίληψις τῆς αὐθεντίας ἐντοπιζομένης εἰς τὸν παπισμὸν καὶ καταστάσεως συνωνύμου πρὸς τὸ ἀλάθητον, καί, ὑπὸ τὴν ἀντίθετόν της ὄψιν, τῆς ἀπολύτου διανοητικῆς δουλείας».

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρῃ ἐπὶ τῇ ἐπανάδῃ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Β' ἐτελέσθη Δοξολογία ἐν τῷ ἱ. ναφ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ παρασταθέντων κατ' αὐτὴν πάντων τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν παρεπιδημούντων ἐν Ἀθήναις Ἱεραρχῶν μετὰ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου. Οὗτοι περιβληθέντες ἅπασαν τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν μετέβησαν ἐκ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τελευταρχοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χαλκίδας, εἰς τὸν ναὸν ὀλίγα λεπτά πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Βασιλέως, τοῖτον δὲ προὔληνθησαν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος βαστάζων τὸν ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὅπερ ἠσπάσθη ὁ τε Βασιλεὺς καὶ ἡ Α. Υ. ὁ Διάδοχος Παῦλος, πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὸν ναόν, ἐν ᾧ ἀμφότεροι παρηκολούθησαν τὴν εὐχαριστήριον Δοξολογίαν ἐν ἄκρᾳ συγκινήσει. Ἐν τέλει αὐτῆς ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἀπήγγειλε τὴν ἐν τῷ φύλλῳ τούτῳ δημοσιευομένην ἰδιαιτέραν ἐπὶ τῇ περιστάσει εὐχὴν. Ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Διάδοχος μετὰ τὴν λήξιν τῆς δεήσεως ἠσπάσθησαν τὸν τίμιον Σταυρὸν καὶ τὴν δεξιάν τοῦ Μακαριωτάτου, συγχαρέντος αὐτοὺς ἐπὶ τῇ ἀφίξει των.

—Τὴν ἐσπέραν τῆς Τετάρτης ὥρ. 6 μ. μ. ἄπαντες οἱ Ἱεράρχαι ἐγένοντο δεκτοὶ ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Διαδόχου ἐν τοῖς Ἀνακτόροις, μεταβάντες ἐκεῖ ἐν σώματι ἐπὶ αὐτοκινήτων. Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος προσεφώνησε τὸν Βασιλέα, ὅστις ἀπήντησε καταλλήλως. Ἡ τε προσφώνησις καὶ ἡ ἀντιφώνησις δημοσιεύονται ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καρυστίας, ἀφικόμενος εἰς Ἀθήνας, ἀνέλαβε τὰ συνοδικὰ αὐτοῦ καθήκοντα.

—Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνήλθεν εἰς συνεδρίαν τὴν παρελθούσαν Πέμπτην.

—Τὸ διὰ τοὺς Ἀρχιερεῖς Συνοδικὸν Δικαστήριον συνελθὼν τὴν παρελθούσαν Πέμπτην ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Τρίκκης, ἐξήτασε τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἡλείας, τῆς ὁποίας τὸν φάκελλον εἶχε μελετήσει ἐμπεριστατωμένως καὶ ἐν προηγουμένῃ συνεδρίᾳ. Τὸ Δικαστήριον ἀπεφάνθη ὅτι εἶναι ἀβάσιμοι πᾶσαι αἱ ἀποδοθεῖσαι εἰς τὸν Σεβ. Ἡλείας κατηγορίαι ἐπὶ ὀνομαζέσει εἰς τὸ κίνημα, ὅθεν ἀπῆλλαξεν αὐτόν. Ὁ Σεβ. Ἡλείας ἀπῆλθε σήμερον εἰς τὴν ἔδραν του.

—Ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ὅπως ὁ ἱεροκλήρως τῆς ἱ. Μητροπόλεως Πατρῶν Ἀρχιμ. Δωρόθεος Παλλαδινὸς ἀποσπασθῆ ἐπὶ τρίμηνον εἰς τὴν ἱ. Μητρόπολιν Πολιανῆς.

—Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῇ προτάσει τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κοζάνης κλπ. ἐνέκρινε τὴν εἰς ἱερέα χειροτονίαν τοῦ Ἀντωνίου Καβουρίδου διὰ τὴν ξενόφωνον ἐνορίαν Κιουτσιούκ—Τεκελέρ.

—Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῇ αἰτήσει αὐτῶν ἐχορήγησε τῷ μὲν Σεβ. Μητροπολίτῃ Σισανίου δεκήμερον ἄδειαν ἀπουσίας δι' Ἀθήνας, τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Βεροῖας κλπ. δεκαπενθήμερον καὶ τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Ἰωαννίνων ἑβδομαδιαίαν.

—Κατόπιν ὑποβληθείσης σχετικῆς αἰτήσεως τοῦ ἱεροκλήρως τῆς ἱ. Μητροπόλεως Μεσσηνίας Ἀρχιμ. Πολυκάρπου Ἀνδρώνη μετὰ σχετικοῦ ἱατρικοῦ πιστοποιητικοῦ ἐχορηγήθη αὐτῷ ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου τρίμηνος ἀναρρωτικῆ ἄδεια.

—Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀργολίδος ἀνεκοίνωσε τῇ Ἱ. Συνόδῳ, ὅτι κατόπιν ἐκλογῆς διώρισε δεύτερον ἐφημέριον

τοῦ ἐν Ἀργεῖ ἱ. ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τὸν ἱερέα Ἀθανάσιον Μπόγγην, ἐφημέριον τοῦ χωρίου Σκαφιδακίου.

—Τὴν ἐσπέραν τῆς παρελθούσης Τρίτης οἱ τε Συνοδικοὶ καὶ οἱ παρεπιδημούντες ἐν Ἀθήναις Σεβ. Ἱεράρχαι περὶ ὥραν 5 μ. μ. συνήλθον εἰς σύσκεψιν παρὰ τῷ Μακ. Ἀρχιεπισκόπῳ, ἐξήτασαν δὲ τοὺς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀναφερομένους ἐκ τῶν τελευταίως ἐκδοθέντων ἀναγκαστικῶν νόμων. Δι' ἐνὸς τούτων («Περὶ προστασίας ἐφεδρῶν καὶ παλαιῶν πολεμιστῶν») ἀφαιρεῖται τὸ μέγιστον μέρος τῆς ὑπολειφθείσης Ἐκκλησιαστικῆς κτηματικῆς περιουσίας. Ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μεγάλην μὲν αἰσθάνεται τὴν συμπάθειαν πρὸς τὴν τάξιν τῶν παλαιῶν πολεμιστῶν, ἀλλὰ φρονεῖ ὅτι τὸ Κράτος ἔδει νὰ ἱκανοποιήσῃ αὐτὴν χωρὶς νὰ στερήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὸ ἔργον αὐτῆς οἰκονομικῶν πόρων. Δυσαρεστοὺς δὲ σκέψεις ἐμπνέει τὸν διαπιστωθὲν ἐτι ἄπαξ γεγονὸς ὅτι τὸ Κράτος νομοθετεῖ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν χωρὶς νὰ ἐρωτᾷ κἂν αὐτὴν οὐδὲ νὰ ζητῇ τὴν γνώμην αὐτῆς. Δι' ἑτέρου ἀναγκαστικοῦ νόμου ἐπιβαρύνεται ὁ ὀργανισμὸς Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας κατὰ τρόπον δυνάμενον νὰ περιορίσῃ αὐτὸν εἰς δυσχερῆ θέσιν ὡς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν νομίμων αὐτοῦ ὑποχρεώσεων. Μετὰ διεξαχθεῖσαν μακρὰν συζήτησιν ἀνετέθη εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ὅπως προβῆ εἰς τὰς δεούσας ἐνεργείας.

—Γνωσθέντος ὅτι ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Φώτιος Β' σοβαρῶς ἀσθενεῖ, οἱ συνελθόντες Ἀρχιερεῖς παρεκάλεσαν τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον ὅπως διαβιβᾷ πρὸς αὐτὸν τηλεγραφικῶς τὴν συμπάθειαν ἀπάσης τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς εὐχὰς αὐτῆς ὑπὲρ ἀναρρώσεως αὐτοῦ. Εἰς τὸ τηλεγράφημα τοῦ Μακαριωτάτου ἐλήφθη χθὲς ἡ ἐξῆς ἀπάντησις: Ἐὐχαὶ ἀδελφικαὶ Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ Ἱεραρχίας συνεκίνησαν βαθέως καὶ παρεμύθησαν τὴν Αὐτοῦ Παναγιότητα ἐν κλίμῃ σοβαρᾶς ἀσθενείας. Ἐμφράζει πᾶσιν εὐγνώμονας εὐχαριστίας. Πρωτοσυγκελλεύων Μητροπολίτης Μύρων.

—Διὰ νόμου ἐπανιδρύθησαν διὰ μίαν τριετίαν αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ προπαρασκευαστικαὶ σχολαὶ παρ' ἐκάστη Ἱ. Μητροπόλει. Τὰς σχετικὰς διατάξεις θὰ δημοσιεύσωμεν ἐν προσεχεῖ φύλλῳ.

—Τῇ 10 φθίνοντος ἡ πόλις τῆς Μυτιλήνης σὺν τῇ 23ῃ ἐπετείῳ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς νήσου ἀπὸ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ ἐπανηγύριζεν ἐν πραγματικῇ ἐκστάσει καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἐν περιόπτῳ τῆς πρωτεύουσας ἀνεγερθέντος μεγαλειώζους Βοστανεῖου Νοσοκομείου, ὀφειλομένου εἰς τὴν ἀνεξάντλητον δραστηριότητα καὶ τὸν ἀκαταπόνητον ζῆλον τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. Ἰακώβου, ὑπερανθρώπως ἐπὶ ὀκταετίαν ὄλην ἀγωνισθέντος πρὸς περάτωσιν αὐτοῦ. Διὰ τὸν δισσὸν τοῦτον ἔορτασμον ἀφίχοντο ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Μυτιλήνην διὰ τοῦ ἀντιτορπιλικοῦ «Ἰέρακος» ὁ πρ. ὑπουργὸς τῆς Δημοσίας Ἀντιλήψεως κ. Ἀθηνογένης, ὁ πρ. ὑφυπουργὸς Ὑγιεινῆς κ. Κ. Λούρος καὶ ὁ Γεν. Διοικητὴς τῶν νήσων Αἰγαίου κ. Μπούμπουλης. Μετὰ τὴν ἐν τῷ ἱ. ναφ τοῦ ἁγ. Θεράποντος Ἱερὰν λειτουργίαν καὶ τὴν μετ' αὐτὴν δοξολογίαν ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει τῆς νήσου, ἐγένετο ὑπὸ τῆς Α. Σ. ἀπυμνημόσυτος δέησις ὑπὲρ τῶν ἐν τοῖς τελευταίοις ἀπελευθερωτικῶς πολέμοις πεσόντων λεσβίων ἐν τῇ πλατείᾳ Ἐλευθερίας, εἶτα δὲ οἱ ἐπίσημοι μετὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἐπεσεφθῆσαν τὸν προσφυγικὸν συνοικισμόν, τὸν Παιδικὸν Σταθμὸν καὶ τὸ Ὄρφανοτροφεῖον. Μετὰ γεῖμα παρατεθὲν ἐν τῷ νοσοκομείῳ, ἐν αἰθούσῃ αὐτοῦ ἐτελέσθη ὑπὸ τῆς Α. Σ. δέησις ὑπὲρ τῶν ἐδεργετῶν τοῦ μεγάλου Ἰδρύματος, εἶτα δὲ καὶ Ἀγιασμός, καθ' ὃν ὁ μὲν Σεβ. Μητροπολίτης ἐξιστόρησε τὰ κατὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ νοσοκομείου, μετ' αὐτὴν δ' ὁ ὄρφανοτροφὸς κ. Λούρος ἐξήρε τὸ γιγάντιον ἔργον τοῦ Σεβασμιωτάτου, τὸ αὐτὸ δ' ἐποίησε καὶ ὁ μετασχὼν τῶν ἔορτῶν τούτων Σεβ. Μητροπολίτης Μηθύμνης κ. Διονύσιος ἐν προσφωνήσει, δι' ἣς ἐχαρκτήρισε τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Σεβ. Μυτιλήνης «ὑπερήνηλον καὶ ἐπιβλητικὸν εἰς ὄγκον καὶ μεγαλοπρέπειαν πραγματικῶς»

κόνητα, διατόρως διακηρύττουσαν ὅτι οὐδέν, καὶ τὸ μάλ-
λον δυσπάλαιστον, κώλυμα ἰσχύει πρὸς τῆς ἐπιμόνου καὶ
ἀγρυπνοῦσης θελήσεως, πρὸς τῆς βεβαίας καὶ ἀγαθῆς ἐλ-
πίδος, πρὸς τῆς ἐστρώφου καὶ ἀκαταβλήτου δραστηριότη-
τος. Τὸ ἴδρυμα τοῦτο, ἐπεὶ πέν ὁ Σεβ. Μηθύμνης, βασι-
τῶν ἐγγενεστέρων αἰσθημάτων καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγά-
πης, δικαίως θὰ ἀποταλέσῃ τὸν ὠραιότερον στέφανον
τῆς ποιμαντορικῆς σταδιοδρομίας τῆς Ὑμετέρας Σεβα-
σμιότητος, τὸ ἐξοχώτερον ἐγκαλλώπισμα διὰ τὴν πρωτεύ-
ουσαν, τὴν καλλιτόκον μητέρα τῶσαν εδωρογῶν καὶ φι-
λανθρώπων, καὶ τὴν ὅλην νῆτον, καὶ τὸν ἰδιαιότερον λό-
γον τῆς θεριότερας ἐγγνωμοσύνης ἀπάντων πρὸς τοὺς
ἀειμνήστους καὶ μακαρίους ἱδρυτάς». Μετὰ τὰς τελευταίας
αὐθημερόν ἡ Α. Σ. ἐδέχθη ἐπιστολὴν τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ
ἐβραγέτου τοῦ νοσοκομείου κ. Γ. Βοστανῆ, δι' ἧς ἠγγέλ-
λεν αὐτῇ ὅτι μιμούμενος τὸν μακαρίτην ἀδελφόν του δια-
ββάζει πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην ἐπιταγὴν ἐξ ἑνὸς
ἐκατομμυρίου δραχμῶν ἵνα ἐκ τοῦ εἰσοδήματος αὐτῶν
συντηρῶνται δύο κλίνας ἀπόρων τοῦ χειρουργικοῦ τμήμα-
τος τοῦ Βοστανείου Νοσοκομείου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τοῦ «Πανταίνου» δημοσιεύεται
ὁ κατάλογος τῶν μελῶν τῆς ἐκλογικῆς συνλεύσεως διὰ
τὴν πατριαρχικὴν ἐκλογὴν, περιλαμβάνων 127 ὄνόματα,
ὁρίζεται δ' ὡς τελευταία ἡμέρα πρὸς ὑποβολὴν προτάσεων
ὑποψηφίων εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον. Ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ ἀνα-
γράφεται ὅτι τῇ 20 φθίνοντος διεβιάσθη πρὸς τὸν Σεβ.
Τοποτηρητὴν διὰ τοῦ ἀστυνομικοῦ τμήματος τοῦ διοικητη-
ρίου Ἀλεξανδρείας σημεῖωμά τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτε-
ρικῶν ἔχον ὡς ἐξῆς: «Ἀποφάσει τοῦ ὑπουργείου τῶν
ἐσωτερικῶν δεῖν νὰ σταματήσουν αἱ ἐνέργειαι περὶ ἐκλο-
γῆς Πατριάρχου τῶν ὠμοιορθόδοξων. Παρακαλοῦμεν νὰ
κοινοποιήσῃτε τοῦτο εἰς τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν καὶ ἐπὶ
πλέον ὅτι περὶ τοῦ ζητήματος τούτου θέλουσι σταλῆ πρὸς
τὴν Α. Σεβασμιότητα γράμματα ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν
ἐσωτερικῶν. Ὁ ὑφυπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν». Ὁ
«Πανταίνος» οὐδὲν προσθέτει ἐπὶ τοῦ διαβήματος τούτου
τῆς αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Περὶ τὰ μέσα παρελθόντος μηνὸς ἐν Κάρλοβιτς ἐχωρτά-
σθη ἡ πεντηκονταετηρίς τοῦ κληρικοῦ σταδίου τοῦ Σεβ.
Μητροπολίτου πρῶην Κιέβου Ἀντωνίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΛΕΤΤΟΝΙΑΣ

Κατὰ τὰς ἐν Ρήγγα συνομιλίαις μετὰ τοῦ Ἐξάρχου τῆς
Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως Σεβ. Μητροπολίτου Θυατείρων
κ. Γερμανοῦ πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματος τῆς πληρώσεως
τοῦ χρεώοντος θρόνου τῆς ἐν Λεττονίᾳ ὀρθοδόξου Ἐκ-
κλησίας, ἐπὶ τῇ ὑποδείξει τοῦ Σ. Ἐξάρχου ὅτι ἐν τῷ πρὸς
τὸν Παναγ. Οἰκουμενικὸν Πατριάρχον γράμματι τῆς Ἱ.
Συνόδου δὲν ὑπῆρχον ἐνδείξεις περὶ τῆς κανονικῆς θέσεως
τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, μετ' ἀνταλλαγῆν γνωμῶν ἐξεφρά-
σθη ὁμοφώνως ἡ ἐπιθυμία τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου
ὡπως ἀπευθυνθῶσι πρὸς τὸν Οἶκον. Πατριάρχον μετὰ
τῆς παρακλήσεως νὰ δεχθῆ τὴν ἐν Λεττονίᾳ ὀρθόδοξον
Ἐκκλησίαν εἰς τὸν κύκλον τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ.

ΒΙΒΛΙΑ

Ἐἰς μνήμην Σπυρίδωνος Λάμπρου, ἐν Ἀθήναις 1915,
(σελ. 613, 8ον).—Πρὸς τιμὴν τῆς μνήμης τοῦ μεγάλου ἑλ-
ληνος ἐπιστήμονος Σπυρίδωνος Λάμπρου († 1919) ἐξεδόθη
ἐσχάτως τόμος, ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον, περιέχων 84
πρωτοτύπους μελέτας Ἑλλήνων ἐπιστημόνων διατελεσάν-
των, κατὰ τὸ πλεῖστον, μαθητῶν του, καὶ ξένων σοφῶν,
ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, συνδεομένων
μετὰ τοῦ ἀοιδίμου ἱστορικοῦ διὰ τῶν πνευματικῶν δεσμῶν.
Ἐκ τῶν μελετῶν τούτων περὶ τὰς 25 πραγματεύονται
θέματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν φιλοσοφίαν
καὶ τέχνην. Τοῦ ἔργου προτάσσεται ὄρατος πρόλογος
περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Σπ. Λάμπρου, γρα-
φείς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῶν οἰκονομικῶν κ. Γ. Χαρι-
τάκη, εἰς τὴν στοργικὴν μέμνην τοῦ ὁποίου ἀφείλεται
κυρίως ἡ τῶσαν ἐπιμελημένη ἐκδοσις τοῦ τόμου τούτου,
ὡς καὶ τῶσαν ἄλλων καταλόγων τοῦ ἀοιδίου ἀνδρός.

Ἐν τῷ προλόγῳ τούτῳ ὁ κ. Χαριτάκης ἀπονέμει τὸν δι-
καίον ἔπαινον καὶ εἰς τὴν μνήμην τῆς συζύγου τοῦ ἱστο-
ρικοῦ, Ἀννης Λάμπρου, τὸ γένος Μπαλάνου, ἣτις ἀλη-
θῶς ἀνεδείχθη ἀντάξιος σύντροφος καὶ συμπαραστάτης
εἰς τὸν βίον καὶ τὰς ἐρεῦνας αὐτοῦ.

*Παρακαλοῦνται θερμῶς οἱ καθυστεροῦντες
τὴν πρὸς τὴν «Ἐκκλησίαν» συνδρομὴν των ὅπως
διαβιβάσωσιν αὐτὴν ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον.
Εἰς τοὺς καθυστεροῦντας αὐτὴν πέραν τῆς 31
Δεκεμβρίου ἐν. ἔτους θὰ διακοπῇ ἡ ἀποστολὴ
τοῦ φύλλου.*

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Χίου

Καλοῦμεν πάντας τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου 5439
ἄρθρον 81 ὁριζόμενα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ κατα-
λάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν ἐφημερίου τοῦ ἱεροῦ
ναοῦ Ἀγίου Δημητρίου τῆς Κοινότητος Ἀρρολιῶν ὅπως
ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς ὑπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης
προσκήψεως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἅπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου
5439 ἄρθρον 83 προβλεπόμενα δικαιολογητικά ἔγγραφα
μετὰ αἰτήσεως ὑποψηφιότητος. Ἐν Χίῳ τῇ 16 Νοεμβρίου
1935. † Ὁ Χίου Ἰωακείμ

Ἱ. Μητρόπολις Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας

Κενῆς οὔσης ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱ. μητροπόλει τῆς θέσεως
ἐφημερίου τοῦ ἐν Ξηροπηγάδῳ Ναυπακτίδος ἑνοριακοῦ
μητροπολιτικοῦ ναοῦ ἡ «Ζωοδόχος Πηγή», καλοῦμεν, συμ-
φώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ περὶ ἑνοριακῶν ναῶν καὶ
ἐφημερίων νόμου, τοὺς ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα
προσόντα νὰ ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δι-
μοσιεύσεως τῆς παρούσης τὰ σχετικά πιστοποιητικά διὰ
τὴν ἀνακήρυσιν των ὡς ὑποψηφίων. Ἐν Ναυπακτῷ τῇ 18
Νοβρίου 1935. Ὁ Τοποτηρητὴς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως,
Οἶκον. Καρ. Λελοῦδας

Ἱ. Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ
ἄρθρου 83 τοῦ κωδ. ἑνοριακοῦ νόμου 5439 ὁριζόμενα
προσόντα ὡς ἐντὸς εἴκοσιν ἡμερῶν ὑποβάλλωσι τῇ καθ'
ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλει τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 83 τοῦ κωδι-
κοποιηθέντος ἑνοριακοῦ Νόμου 5439 ὁριζόμενα πιστο-
ποιητικά προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑπο-
ψηφίων ἱερέων τῆς χηρεύσεως ἑνορίας «Κοιμήσεως Θεο-
τόκου» τοῦ χωρίου Βρυσῶν τῆς ἐπαρχίας Τριφυλίας. Ἐν
Κυπαρισσίᾳ τῇ 21 Νοεμβρίου 1935. † Ὁ Τριφυλίας καὶ
Ὀλυμπίας Ἀνδρέας.

Ἱ. Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Προκειμένου ν' ἀνακηρυχθῶσιν ὁποψήφιοι διὰ τὴν χη-
ρευσασαν, συνεπεῖα παραίτησεως τοῦ Αἰδέου. Μιχαὴλ
Κατσίγκρη, ἑνορίαν Τυροῦ - Κυνουρίας, καλοῦνται οἱ
ἔχοντες τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦν-
τες νὰ ἱερατεῦσωσιν ἐν αὐτῇ, ὡς μέχρι τέλους τοῦ
προσεχοῦς μηνὸς Δεκεμβρίου, ὑποβάλλωσιν ἡμῖν δι' αἰτη-
σεως τ' ἀπαιτούμενα πρὸς τοῦτο πιστοποιητικά. Ἐν Τρι-
πόλει τῇ 2 Νοεμβρίου 1935. † Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνου-
ρίας Γερμανός.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διευθύνουσα Ἐπιτροπεία :

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΗΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Τρίκκης καὶ Στεγῶν ΠΑΥΛΟΚΑΡΘΟΣ
- † Ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως ΠΑΚΕΙΜ

Τόμοις «Φαίνικος», ὁδὸς Λεωνοστάσιου 2, Ἀθήναι